

Nastavni program (syllabus) za predmet **Mediji i društvene devijacije**

Naziv predmeta:	Mediji i društvene devijacije
Naziv predmeta na engleskom:	Media and social deviances
Nivo studija	Osnovne akademske
Karakter predmeta	Izborni predmet
Nedeljni fond časova	2 + 1
Godišnji fond časova	30 + 15
Trajanje i raspored nastave	Letnji semestar
Broj ESPB	5
Nastavnik	Prof. dr Aleksandar Jugović
Saradnik	Saradnik - demonstrator msr Jelena Nikolov
Način izvođenja nastave	Predavanja kroz power-point prezentacije, diskusije, izlaganja studenata, rad u malim grupama, upotreba video-materijala, konsultacije kroz individualni mentorski rad.
Način ocenjivanja i vrednovanja predmetnih oblasti	<p><u>Predispitne obaveze</u> Prisustvo na predavanjima i vežbama – do 15 poena. Kolokvijum – do 25 poena. Kolokvijum se radi u formi analize sadržaja igranog filma koji se bavi društvenim devijacijama. U semestru se održavaju prvi i popravni kolokvijum. Student koji je položio prvi kolokvijum može izaći i na popravni kolokvijum ako želi da popravi ocenu, pri čemu se računa najbolje ostvarena ocena, odnosno veći broj poena. Da bi studenti stekli pravo da izađu na završni ispit na predispitnim obavezama moraju ostvariti najmanje 21 poen.</p> <p><u>Završni ispit - do 60 poena.</u> Završni ispit se radi u pismenoj formi otvorenih pitanja. Studenti koji su položili ispit mogu dodatno odgovarati za višu ocenu na usmenom odgovaranju, kada dobijaju dva ispitna pitanja iz neke od 11 oblasti koje su predviđene u sadržaju programa predmeta.</p>

	<p><u>Izračunavanje ocene:</u> od 50 – 60 poena = ocena 6 (dovoljan) od 61 – 70 poena = ocena 7 (dobar) od 71 – 80 poena = ocena 8 (vrlo dobar) od 81 – 90 poena = ocena 9 (odličan) od 91 – 100 poena = ocena 10 (odličan-izuzetan)</p>
Način polaganja	Pismeni (i usmeni) ispit
Kontrola kvaliteta predmeta	Studentska evaluacija, analiza ispunjenosti plana rada, analiza ispitnih rezultata.
Obavezna literatura	Jugović, A. (2026). <i>Mediji i društvene devijacije: Autorizovana predavanja</i> . Beograd: Autorsko izdanje.
Šira literatura	Data je u spisku literature unutar autorizovanih predavanja.
Cilj predmeta	Cilj predmeta <i>Mediji i društvene devijacije</i> jeste da studente upozna sa teorijskim, metodološkim i praktičnim aspektima odnosa između medija i društvenih devijacija, sa posebnim akcentom na savremeno digitalno okruženje i profesionalni kontekst rada defektologa (specijalnih edukatora). Predmet ima za cilj da razvije kritičko razumevanje medijskog konstruisanja devijantnosti, mehanizama medijskih uticaja i rizika kojima su deca i mladi izloženi, kao i da osposobi studente za profesionalno odgovorno i kompetentno delovanje u medijalizovanom društvu.
Ishodi predmeta	Po završetku predmeta studentI će biti u stanju da: <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasne pojam i forme društvenih devijacija u savremenom društvu. 2. Analiziraju načine na koje mediji predstavljaju i konstrušu društvene devijacije. 3. Razlikuju osnovne pristupe proučavanju medijskih uticaja i efekata. 4. Prepoznaju rizike i pretnje digitalnog okruženja za decu i mlade. 5. Procene uticaj medijskih sadržaja na antisocijalna i prosocijalna ponašanja. 6. Primene osnovne metode analize medijskih sadržaja u kontekstu društvenih devijacija. 7. Razviju profesionalno odgovoran stav prema upotrebi medija u radu sa decom, mladima i ranjivim grupama.

SADRŽAJ PREDMETA *MEDIJI I DRUŠTVENE DEVIJACIJE*

1. U SUSRETU DRUŠTVENIH DEVIJACIJA I MEDIJA

Šta su društvene devijacije?

Forme ispoljavanja društvenih devijacija

Uzajamno oblikovanje društvenih devijacija i medijskog diskursa

Značaj proučavanja medija i društvenih devijacija za defektologe

2. PRIRODA MEDIJA

Pojam i karakteristike medija

Obeležja masovnih medija

Medijski sadržaji

3. VRSTE MEDIJA I ZNAČENJA DRUŠTVENIH DEVIJACIJA

Novine – dnevna štampa

Telegrafске (novinske) agencije

Novinski časopisi

Knjiga

Radio

Televizija

Film

Internet

Socijalne mreže

4. PRISTUPI I METODE PROUČAVANJA MEDIJA I DRUŠTVENIH DEVIJACIJA

Filozofske ose o medijima i društvenim devijacijama

Osnovni pristupi u proučavanju medija

Hipoteze „efekata medija“

Hipoteze „upotrebe i zadovoljenja“

Metode istraživanja odnosa medija i društvenih devijacija

5. MEDIJSKI UTICAJI I EFEKTI NA SOCIJALNA PONAŠANJA

Univerzalni uticaji medija na ponašanja ljudi

Oblici uticaja medija

Opšti činioci uticaja medija

Posebni faktori efekata medija

Uticaj medija na antisocijalna i prosocijalna ponašanja

Izloženost nasilju u medijima

6. IZAZOVI SAVREMENIH MEDIJA ZA POJEDINCE I DRUŠTVO: SIMBOLIČKE DEVIJACIJE MEDIJSKOG PROSTORA

Relativizacija istine: postistina (post-truth)
Truljenje mozga („brain rot“)
Kultura besa (rage bait)
Moralne panike u digitalnom dobu
Kultura otkazivanja (cancel culture)
Digitalni linč
Filter balon ili eho komora (filter bubble/echo chamber)
Društvena polarizacija
Senzacionalizam
Digitalni zamor (digital fatigue)
Rizik od telesnog nezadovoljstva
Kultura straha

7. MEDIJSKE SLIKE DRUŠTVENIH DEVIJACIJA

Istorijski razvoj medijskih prikaza društvenih devijacija
Opšta medijska slika kriminala
Medijski narativi najčešćih krivičnih dela
Ekstremno teški zločini u medijima
Medijski narativi o maloletničkoj delinkvenciji
Medijske reprezentacije samoubistva
Medijska značenja nasilja
Medijske predstave zavisnosti
„Tržište intimnosti“: prostitucija i seksualni rad u ogledalu medija

8. MEDIJSKI KONSTRUKTI INSTITUCIJA SOCIJALNE KONTROLE

Policija: između zaštitnika i represivnog aparata
Sudovi i tužilaštva: simbol formalne pravde
Zatvori: prostor kazne i izolacije
Socijalne službe: od pomoći do kontrole
Psihijatrijsko-medicinske službe: lečenje ili stigma

9. DIGITALNE DEVIJACIJE

Šta je digitalno okruženje?
Odlike digitalnog okruženja
Pojam i oblici digitalnih devijacija
Cyber-kriminal
Digitalno nasilje
Zavisnosti od digitalnih sadržaja
Širenje dezinformacija
Nelegalni i patološki sadržaji

Digitalne prevare i eksploatacija
Antisocijalna ponašanja u digitalnom okruženju
Kršenje privatnosti
Digitalni radikalizam
Algoritamsko profilisanje i manipulacija
Performativne devijacije

10. RIZICI I PRETNJE DIGITALNOG OKRUŽENJA ZA DECU

Rizici kontakta
Rizici sadržaja
Rizici ponašanja
Rizici po zdravlje
Digitalne pretnje po decu
Zašto nam treba Imanuel Kant 21. veka?

11. UPOTREBA MEDIJA

Medijske kompetencije za digitalno doba
Medijska pismenost
Od digitalne inteligencije do digitalne odgovornosti
Prava dece u digitalnom okruženju
Upotreba medija kao izazov za roditelje i porodicu
Zašto su digitalne devijacije važne za defektologe?